

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА
6-12. октобра 2025.

Илустровао: Борис Кузмановић

„ИМАМ ПРАВА
ДА СЕ ИГРАМ,
ДА СЕ СМЕЈЕМ,
МАШТАМ,
СТВАРАМ
- И У БОЉИ СВЕТ
ПРЕТВАРАМ!“

ПРОГРАМ
АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 6. до 12. октобра 2025. године

Како деца треба да остану у средишту друштвених настојања да буду заштићена, здрава и срећна, да живе у подстицајном и сигурном окружењу у коме могу да остваре максимум својих потенцијала, не треба заборавити на права деце на културу и игру, што је дефинисано и Конвенцијом о правима детета УН. Дечија недеља, као највећа национална манифестација за заштиту и промоцију дечијих права идеална је прилика да се култури и игри за децу укаже заслужени значај у најбољем интересу развоја сваког детета.

Стога ће ове године, Дечија недеља бити обележена под слоганом:

**„Имам право да се играм,
да се смејем, маштам, стварам —
и у бољи свет претварам!“**

Дечија недеља није само најрадоснија седмица у години – она је и друштвено огледало. Ова манифестација већ девет деценија има дубоко укоревљену мисију: да скрене пажњу јавности на значај детињства, положај деце у друштву и потребу за сталним унапређењем услова у којима деца расту, уче, развијају се и сазревају.

Обележава се сваког октобра, под покровитељством Министарства за бригу о породици и демографију, а препознају је све кључне институције – од школа и културних установа, до система социјалне и здравствене заштите. **Од 1934. године, када је први пут обележена, па до данас, Дечија недеља је прошла дуг пут – од симболичне манифестације до националног покрета за права детета, покретача и доносиоца промена.** На предлог организације Пријатељи деце Србије од 1987. године је уведена у Закон о друштвеној бризи о деци, а од 2018. и у Закон о финансијској подршци породицама са децом.

Једна од највећих вредности Дечије недеље јесте активно учешће деце, свих узраста и могућности. Деца током ове недеље добијају простор да искажу своје ставове, поделе мишљења, укажу на проблеме и представе своја знања, таленте и вештине. Управо кроз њихов глас, ова манифестација добија свој пуни значај. **Пуна партиципација деце подстиче свест о важности пружања једнаких шанси за свако дете, без обзира на њихово порекло, здравствено стање, социјални статус или окружење у ком одрастају.** Тако се гради друштво које препознаје значај толеранције, инклузивности, различитости и одговорности свих нас у креирању подстицајног окружења за здрав развој сваког детета.

Неопходно је да се деца не посматрају као објекти заштите, већ као носиоци права – као личности у развоју чији се потенцијал мора неговати и подржати. У том контексту, **култура, уметност и игра** не смеју се третирати као луксуз или

споредне активности. Напротив, оне су **кључне компоненте здравог и уравнотеженог одрастања**. Културно изражавање гради самопоуздање, осећај припадности и личног идентитета, истовремено развијајући интеркултурално разумевање и моралне вредности. Уметност и игра негују емпатију, социјалне вештине, тимски дух и креативност. Игра подстиче дете на истраживање света, развија пажњу и моторику, док култура отвара простор за слободу мисли и лични израз.

Све ове области, које се често недовољно вреднују, представљају **неодвојив део емоционалног, когнитивног, социјалног и физичког развоја детета**. Зато је улога друштва – државе, институција, родитеља, наставника, културних радника, али и свих грађана – да препознају и подрже ове процесе.

Дечија недеља нас сваке године подсећа и опомиње: будућност друштва зависи од квалитета одрастања данашње деце. То није само прилика за радост, игру и дружење, већ и тренутак да се осврнемо на постигнуте резултате, али и на изазове у области заштите дечијих права.

Дечија недеља, као најзначајнија национална манифестација посвећена остваривању дечијих права, пружа савршену прилику за промоцију значаја солидарности и емпатије као кључних принципа за остваривање права детета у нашем друштву.

Стога су циљеви „Дечије недеље“:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права;
- скретање пажње деци на њихова права и одговорности, важност дружења, неговања бриге, подршке и љубави не само за своје најмилије и пријатеље, него за сваког човека и живо биће, јачање вршњачке и међугенерациске солидарности и комуникације.

Дечија недеља, као највећа национална манифестација посвећена деци, не почива само на традицији, већ и на чврстим **међународним и националним документима**, прописима и политикама. Програмске активности, теме и циљеви ове недеље заснивају се на стратешким документима из области заштите дечијих права и усмерени су ка јачању културе поштовања права детета у свим срединама, на републичком и локалном нивоу.

У срцу свих активности налази се **Конвенција о правима детета Уједињених нација**, усвојена 1989. године, а ратификована од стране Републике Србије 1990. године. Она представља основни правни оквир за све акције у области заштите деце. Њени кључни принципи, који су уграђени у домаћи правни систем, обухватају право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију, право на недискриминацију. Генерална скупштина УН је 2002. године усвојила и завршни документ „**Свет по мери детета**“, који је додатно оснажио глобалне смернице за заштиту, развој и учешће деце.

Република Србија је у протеклим деценијама развила низ законских и стратешких механизма у области права детета. Неки од најзначајнијих су: **Породични закон** – уграђује основне принципе Конвенције о правима детета; **Закон о финансијској подршци породици са децом** (2018) – унапређује економске услове за подизање деце; **Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања** – први пут усвојен 2005. године, а нова верзија из 2022. године унапређује интерсекторску сарадњу у области заштите; **Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља 2020–2023**, са пратећим Акционим планом; **Закон о основама система образовања и васпитања** – садржи одредбе које штите дете у школском систему, укључујући забрану дискриминације и насиља; **Закон о забрани дискриминације**, као и Закон о родној равноправности, којима се штити дете као део осетљивих друштвених група.

Ипак, поред тога, потребно је **усвајање нове националне стратегије у области права детета**, будући да је **Национални план акције за децу** престао да важи још 2015. године. Од кључне је важности и доношење **Закона о правима детета и Заштитнику права детета**, којим би се обезбедио независан механизам за унапређење, контролу и координацију реализације дечијих права, као и усклађивање националног законодавства са ратификованим међународним уговорима. И остале стратешке и законодавне механизме неопходно је правовремено и у складу са потребама ревидирати.

У складу са принципима Европске уније и процесом придруживања, Србија је успоставила више тела која се баве правима детета, од којих су нека повремено активна: **Савет за права детета** (основан 2002) – саветодавно тело Владе; **Одбор за права детета** при Народној скупштини – делује од 2012. Године; **Институција Заштитника грађана** има посебну улогу у заштити права детета кроз сектор „Заштитник права детета“; Локални механизми у општинама и градовима, као што су **локални савети за права детета и дечији омбудсмени**, доприносе практичној реализацији права у заједници.

Програм активности Дечије недеље реализује се у сарадњи **Министарства за бригу о породици и демографију, организације Пријатељи деце Србије**, као и мреже **Пријатеља деце** у свим локалним заједницама где постоје. Поред тога, програм подржавају бројне институције: школе, вртићи, културне установе, локалне самоуправе и организације цивилног друштва.

Промотивни и програмски материјал доставља се свим релевантним институцијама, укључујући министарства, школе, предшколске установе и органе

локалне самоуправе, како би се обезбедило јединствено и координисано обележавање манифестације.

ПРОГРАМ:

1. СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ

Јавна и медијска промоција *Дечије недеље*

- 1.1.1 **Намера:** Представљање садржаја и циљева Програма активности *Дечије недеље* и медијске кампање, презентација визуелног идентитета. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању права детета и бољој партиципацији деце и младих. Ове године *Дечија недеља* идеална је прилика да се култури и игри за децу укаже заслужени значај у најбољем интересу развоја сваког детета.

На свечаности отварања *Дечије недеље* Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње **Признање за добротинство деци „Маслачак“**.

- 1.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција.
- 1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, Заштитника грађана, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, Мреже организација за децу Србије, медија, наставника, васпитача и родитеља.
- 1.1.5. **Дан и место:** Понедељак, 6. октобар, Медија центар

Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље*, визуелног идентитета, програми и активности који подржавају централну кампању, конференције за штампу, округли столови, дебате, тематске емисије у локалним медијима.

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Онлајн седница представника ученичких парламената из двадесет општина у Србији

- 2.1.1. **Намера:** Национална седница ученичких парламената традиционално промовише активну партиципацију деце и младих, а ове године ће бити организована као онлајн догађај, чиме се омогућава веће учешће ученика из целе Србије. Седница ће бити посвећена теми

„Култура младих данас: Од идеје до сцене“. Програм седнице ће омогућити младима да, кроз дискусију и размену мишљења, дефинишу шта за њих представља култура, како је конзумирају и стварају, и како се могу активније укључити у креирање културних садржаја у својим заједницама. Учесници ће дискутовати о темама које их лично дотичу, као што су:

- Улога филма, музике, књижевности и позоришта у животу младих
- Значај неформалних културних простора
- Могућности за креирање сопствених пројеката у области културе
- Какву подршку добијају а каква подршка им је потребна

Своје мишљење средњошколци ће моћи да искажу и путем упитника у оквиру истраживања о ставовима средњошколаца о култури и њиховим културним потребама, које ће бити реализовано на Седници. Седница ће подстицати парламентаризам и културу дијалога, седницом ће модерирати средњошколци, а закључци и препоруке биће достављени јавности и релевантним институцијама.

- 2.1.2. **Организатор:** Организатор: Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 2.1.3. **Учесници:** Учесници: Представници/це ђачких парламената Србије, представници/це ресорних министарстава, наставничких удружења, удружења грађана, радници у култури.
- 2.1.4. **Облик рада:** Облик рада: Интерактивна онлајн седница.
- 2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 7. октобар, онлајн платформа

Активности на локалном нивоу: Округли столови, јавне дебате, стручни скупови – презентације деловања локалних ученичких парламента на тему културне понуде за децу као уживаоца и ствараоца.

3. ОТВОРЕНО О ДЕЧИЈИМ ПРАВИМА

Јавна дебата: „Играјмо се озбиљно: О дечијем праву на игру“

- 3.1.1. **Намера:** Трећег дана „Дечије недеље“ одржаће се јавна дебата са циљем да скрене пажњу јавности на значај игре као кључне развојне активности и основног права сваког детета, дефинисаног и Конвенцијом о правима детета УН. Дебата ће представити игру не само као облик забаве, већ као озбиљан „посао“ за децу, неопходан за њихов здрав психофизички и социјални развој. Биће отворена дискусија о томе како ми, одрасли, можемо да осигурамо да свако дете има довољно простора, времена и подстицајних средстава за игру. У дебати ће учествовати: експерти из области дечијег развоја, педагози, психолози, представници произвођача играчака и добитници признања „Добра играчка“, као и шира јавност. Циљ овог догађаја је да подстак-

не размишљање о улози институција, породице и друштва у целини у обезбеђивању овог дечијег права.

Сви присутни имаће прилику да поставе питања и искажу своје мишљење и ставове. Препоруке са скупа биће дефинисане и подељене са јавношћу, а сам догађај биће директно стримован за све грађане Србије.

- 3.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 3.1.3. **Облик рада:** Јавна дебата
- 3.1.4. **Учесници:** Стручна јавност, организације цивилног друштва, Пријатељи деце Србије, студенти ресорних факултета, представници медија.
- 3.1.5. **Дан и место:** Среда, 8. октобар, Медија центар

Активности на локалном нивоу: Радионице, дебате и јавна окупљања посвећена значају игре за децу.

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: „НЕВЕН” И „ДОБРА ИГРАЧКА” **Књижевна награда „Невен”**

- 4.1.1. **Намера:** Подстицање квалитетне културне понуде и стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из популарне науке. Посебан циљ: обезбеђивање књига приспелих на конкурс институцијама за децу, сеоским школским библиотекама.

Ове године обележава се 70 година књижевне награде „Невен” – велики јубилеј најзначајније награде за дечју књижевност у Србији и региону.

- 4.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 4.1.3. **Облици рада:** Жирирање стручног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.
- 4.1.4. **Учесници:** Дечија читалачка публика, ствараоци за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...
- 4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 09. октобар, Народни музеј

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечијих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу, подстицање читања кроз сусрете са писцима за децу

у локалним дечијим библиотекама и другим образовним и институцијама културе.

Признање за квалитет „Добра играчка“

- 4.2.1. **Намера:** Промовисање домаће квалитетне играчке у актуелној години, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки). **Посебан циљ:** обезбеђивање играчака приспелих на конкурс институцијама за децу.
- 4.2.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање стручног жирија, додела признања. **Ове године, по први пут, биће формиран и дечји жири који ће у своје име доделити награду.**
- 4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори/ке, деца, представници/це ресорних министарстава и институција и медија.
- 4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 09. октобар, Народни музеј

Активности на локалном нивоу: Ревиије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака.

5. ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА

Мултидисциплинарна приредба, музичких, глумачких, плесних и других тачака и изложба дечијих радова

- 5.1.1. **Намера:** Фестивал окупља предшколску и школску децу различитог узраста, укључујући и децу с развојним тешкоћама, пружајући им прилику да се изразе кроз игру, уметност и креативност. Током фестивала, деца свих узраста и различитих могућности имају прилику да се играју, стварају и уче, промовишући тако вредности инклузивности и равноправности. Кроз разноврсне активности, фестивал подстиче децу да истражују своје потенцијале, изграде емпатију и изразе се на оригиналан начин. Догађају присуствују и родитељи, баке и деке, наставници, представници удружења грађана...
- 5.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.
- 5.1.3. **Облици рада:** Кроз сценске приказе и уметничку изложбу, деца ће имати прилику да изразе своје мисли, осећања и ставове о свету који их окружује.

- 5.1.4. **Учесници:** Деца из предшколских установа и основних школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, локалне организације Пријатеља деце.
- 5.1.5. **Дан и место:** Петак, 10. октобар, место ће бити накнадно утврђено

Активности на локалном нивоу: Дечији фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему слогана Дечије недеље.

6. МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Сусрети најстаријих и најмлађих суграђана кроз игровне и стваралачке радионице

- 6.1.1. **Намера:** Као што и сам назив догађаја наговештава, ово је прилика за сусрет, упознавање и размену знања и вештина и успостављање квалитетне, срдачне и отворене комуникације између деце и старих, као најпримеренијег начина за развој међугенерациске сарадње и разумевања. Мостови међу генерацијама развијају међугенерациску емпатију, солидарност и сарадњу, пружајући јединствен увид и поштовање за различите перцепције и искуства.
- 6.1.2. **Облици рада:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије.
- 6.1.3. **Облици рада:** Заједничко дружење корисника Геронтолошког центра Београд - Дома Бежанијска коса и деце из предшколских установа и основних школа. Кроз радионичарске облике рада активираће мо и чланове породица учесника, родитеље, васпитаче, наставнике, чланове удружења која се баве децом и старима.
- 6.1.4. **Учесници:** Корисници Дома Бежанијска коса, деца предшколског и школског узраста, представници Пријатеља деце Србије, васпитачи, наставници, родитељи.
- 6.1.5. **Дан и место:** Субота, 11. октобар, Геронтолошки центар Београд – Дом Бежанијска коса

7. НАЦИОНАЛНА ОНЛАЈН КАМПАЊА: „Играм се, дакле стварам“

- 7.1.1. **Намера:** Последњег дана „Дечије недеље“ биће покренут национални ликовни, литерарни и мултимедијални конкурс. Циљ конкурса је да се деца предшколског и школског узраста подстакну да кроз своје креативне радове прикажу како кроз игру и машту деца стварају и интерпретирају културне садржаје. **Игра је основни начин спознаје света и самоизражавања, а култура је њена највећа вредност и**

результат. Деца ће имати прилику да кроз своје радове прикажу како настају њихове бајке, позоришни комади, слике, илустрације и песме, или како они доживљавају већ постојећа дела намењена деци, а најбољи радови биће награђени. Овим конкурсом желимо да подстакнемо свест о важности уметничког изражавања и покажемо да свако дете може бити стваралац. У периоду припреме биће направљено упутство за реализацију пратећих активности за наставнике и родитеље, што ће подстаћи међугенерациску сарадњу. Најуспешнији радови биће награђени.

Дељењем пристиглих материјала са хештегом #IgramSeDakleStvaram на свим каналима Пријатеља деце Србије које прате десетине хиљаде грађана, остаће трајан траг о реализацији Дечије недеље и њеним циљевима.

- 7.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије.
- 7.1.3. **Облици рада:** Онлајн конкурс „Играм се, дакле стварам“.
- 7.1.4. **Учесници:** Сви грађани Републике Србије.
- 7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 12. октобар, Република Србија

МИНИСТАР

Јелена Жарић Ковачевић

@prijateljidece.srbije

@prijateljidecesrbije

@Prijateljidece

@prijateljidece